

Datum
2025-06-10

Ärendenr
MSB 2025-04297

Ert datum
2025-03-14

Er referens
U2025/00630

Enheten för utbildningsinriktning (RB-UI)
Avdelningen för räddningstjänst och skydd av
befolkningen
Anders Axelsson
010-240 5267
Anders.Axelsson@msb.se

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Läroplansutredningens betänkande "Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande" (SOU 2025:19)

1. Inledning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerat betänkande. MSB tillstyrker utredningens strävan att förstärka skolans kunskapsfokus och lärarprofessionens roll, samt att anpassa läroplanerna till barns kognitiva utveckling.

MSB:s mandat omfattar att förstärka samhällets förmåga att förebygga och hantera olyckor, kriser samt konsekvenser av krig. Detta innefattar även främjandet av befolkningens egenberedskap och förståelsen för totalförsvaret. Skolans bidrag till att förmedla kunskaper inom dessa områden är av fundamental betydelse för uppbyggnaden av ett robust och motståndskraftigt samhälle.

2. Allmänna synpunkter

MSB förhåller sig positiv till utredningens övergripande inriktning, vilken syftar till att stärka grundläggande kunskaper och färdigheter. En gedigen kunskapsbas hos eleverna är avgörande för deras förmåga att tillgodogöra sig komplexa samhällsfrågor, däribland de som rör säkerhet och beredskap. Utredningens förslag att framhäva läsning, skrivning och räkning under de tidiga årskurserna bedöms vara särskilt angeläget ur ett beredskapsperspektiv, då elementära färdigheter utgör en förutsättning för att kunna tillgodogöra sig information och agera adekvat i en krissituation.

Myndigheten instämmer i vikten av att läroplanerna grundas på vetenskaplig evidens och beprövad erfarenhet, samt att lärarnas professionella handlingsutrymme stärks. Detta är centralt för att säkerställa en undervisning av hög kvalitet, vilken kan anpassas till elevernas behov och samhällets föränderliga krav.

3. Särskilda synpunkter och förslag

3.1 Totalförvarsfrågor och Nato (Kapitel 9)

MSB välkomnar särskilt utredningens förslag om att kunskaper om totalförsvaret och Nato ska skrivas in i kursplanen för samhällskunskap i högstadiet i grundskolan och specialskolan. Detta är en nödvändig anpassning till det förändrade säkerhetspolitiska läget och Sveriges medlemskap i Nato. Det är av yttersta vikt att unga medborgare får en

grundläggande förståelse för totalförsvarets syfte, organisation och hur det påverkar den enskilde individen.

MSB vill dock betona behovet av att ytterligare analysera och överväga om dessa kunskaper även bör skrivas in i andra ämnen, såsom:

- **Idrott och hälsa:** Ämnet har potential att bidra till kunskaper om egenberedskap, fysisk förmåga och förmågan att agera i krissituationer (t.ex. första hjälpen, orientering, överlevnad). Utredningen nämner detta i avsnitt 9.2.2, och MSB anser att detta bör konkretiseras ytterligare i kursplanerna. MSB har redan tagit fram lektionsidéer som knyter an till detta.
- **Teknik:** Kunskaper om tekniska system, deras sårbarheter och hur de kan skyddas är centralt för samhällets beredskap. Ämnet kan behandla hur tekniska lösningar bidrar till totalförsvaret och hur individer kan hantera teknik vid störningar.
- **Hem- och konsumentkunskap:** Detta ämne är idealiskt för att förmedla kunskaper om hemberedskap, livsmedelsförsörjning vid kris, vattenrening och grundläggande hushållsekonomi i en krissituation. MSB:s kommunikation om hemberedskap bör kunna integreras här.

MSB anser att vikten av att eleverna får en ökad förståelse för vad en situation av fredstida kriser och höjd beredskap innebär för den enskilda individen, samt elevernas benägenhet att handla och ta ansvar när det behövs, bör beaktas mer explicit i framtagandet av nya kursplaner inom de nämnda ämnena.

Utöver de specifika ämnesintegrationerna ser MSB ett behov av att utredningen, eller en efterföljande instans, mer utförligt adresserar hur hela läroplanen ska kunna "krisorganiseras" för att säkerställa kontinuitet i undervisningen under fredstida kriser och höjd beredskap. Detta innefattar konkretisering av vilka årskurser som måste upprätthålla fysisk undervisning, vilka ämnen och lektioner för olika åldersgrupper som bör förberedas för fjärr- och/eller digital undervisning, samt under vilka specifika förutsättningar fjärr- respektive digital undervisning ska aktiveras. En sådan planering är avgörande för att upprätthålla utbildningens funktion även under extraordinära förhållanden.

3.2 Digitalisering (Kapitel 8)

Utredningens förslag om att tydliggöra att användning av digitala verktyg inte är ett mål i sig, och att försiktighet och restriktivitet ska gälla för digitala inslag i undervisningen, särskilt i lågstadiet, är positivt. MSB ser ett samband mellan detta och vikten av att utveckla grundläggande färdigheter som koncentration och källkritik, vilka är avgörande för att navigera i en alltmer digitaliserad informationsmiljö, inte minst med tanke på desinformation och påverkanskampanjer.

3.3 Stödjande material och implementering (Kapitel 3 och 10)

MSB instämmer i utredningens bedömning att det behövs nationellt fastställda kommentarer till de nya läroplanerna och exempel på god undervisning baserade på

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

beprövad erfarenhet. Det är avgörande att dessa material är lättillgängliga, vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, och att de kontinuerligt ses över och uppdateras. En tydlig och samlad digital infrastruktur, som utredningen föreslår, är av stor vikt för att säkerställa att lärare och skolledare effektivt kan ta del av och implementera de nya styrdokumenterna.

MSB ser positivt på förslaget om att regeringen bör se till att implementeringen av de nya läroplanerna genomförs brett och involverar relevanta aktörer. Det är viktigt att säkerställa att lärare och skolledare får det stöd och den kompetensutveckling som krävs för att omsätta de nya läroplanerna i praktiken, särskilt när det gäller nya kunskapsområden som totalförsvar och egenberedskap.

4. Slutsats

MSB stödjer i huvudsak Läroplansutredningens förslag. Myndigheten bedömer att de föreslagna förändringarna har potential att stärka skolans kunskapsuppdrag och därigenom bidra till ett mer resilient samhälle. MSB önskar särskilt understryka vikten av att totalförsvarsfrågor och egenberedskap integreras bredare än enbart i samhällskunskapen, och att de stödjande materialen blir av hög kvalitet och lättillgängliga för skolans personal.

I detta ärende har Överdirektör Anna Starbrink beslutat. Enhetschefen Anders Axelsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också biträdande avdelningschefen Patrik Perbeck deltagit.

Anna Starbrink

Anders Axelsson